

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobce: **A. L.**
státní příslušnost: S. r.
X

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politiky**
Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 2. 2024, č. j. OAM-185/LE-LE05-LE05-EX-2024,

takto:

- I. Žaloba *se zamítá*.
- II. Žalobce *nemá právo* na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému *se nepřiznává* náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce je ze Slovenska. Požádal zde o mezinárodní ochranu, kterou však žalovaný vyhodnotil jako nepřipustnou, protože členské státy EU jsou bezpečnými zeměmi původu. Neuplatnila se tu přitom žádná z výjimek, ve kterých se za bezpečné již nepovažují. Žalobce namítá, že v jeho případě Slovensko bezpečné není. A že žalovaný porušil jeho právo na právní pomoc a tlumočníka. Žádná z těchto námitek není důvodná.

II. Napadené rozhodnutí a související skutkové okolnosti

2. Žalobce požádal v únoru 2024 o mezinárodní ochranu v Česku. Důvodem byla změna politické situace na Slovensku, kde podle něj dochází k přechodu k diktátorskému režimu. Je aktivním „zapsaným“ podporovatelem hnutí LGBTQ+, proti kterému vystupuje jedna z koaličních stran. Podporuje také opozici. Očekává zvýšení nátlaku kvůli odmítání standardních médií a čistek ve státních složkách. V případě vydání na Slovensko mu hrozí ohrožení života a zdraví. Do státní správy, policie a justice se opět dostane mafie.
3. Žalobce v roce 2020 spolupracoval s orgány činnými v trestním řízení. Jeho svědectví pomohlo k odsouzení tzv. seredské drogové mafie. Ta má kontakty ve všech věznicích, kde by mohl nastoupit k výkonu trestu, a mohla by se mu pomstít. Po návratu na Slovensko se obává fyzické likvidace. Slovensko v jeho případě není bezpečnou zemí. Za nestandardní považuje i žádost slovenských orgánů o jeho vydání k výkonu trestu odnětí svobody bez „řádného vyřešení“ jeho trestní věci.
4. Žalovaný rozhodnutím ze dne 28. 2. 2024, č. j. OAM-185/LE-LE05-LE05-EX-2024 („rozhodnutí žalovaného“), shledal žádost žalobce za nepřipustnou a řízení o ní zastavil. Podle § 10a odst. 1 písm. a) zákona o azylu je totiž žádost o mezinárodní ochranu nepřipustná, pokud jí podal občan EU, který nesplňuje podmínky stanovené právem EU. Protokol č. 24 o poskytování azylu státním příslušníkům členských států EU („Aznarův protokol“) stanoví, že s ohledem na úroveň ochrany lidských práv a svobod v členských státech EU se tyto státy navzájem považují za bezpečné země původu pro všechny právní a praktické účely ve vztahu k azylové problematice. Žádost o mezinárodní ochranu příslušníka členského státu EU lze přijmout pouze ve výjimečných, taxativně vyjmenovaných případech. Ve vztahu ke Slovensku přitom nenastala žádná z těchto výjimek. Proto je žádost žalobce nepřipustná. Tvrzení žadatele, že v jeho konkrétním případě Slovensko za bezpečnou zemi považovat nelze, na tom nic nemění.

III. Obsah žaloby

5. Žalobce v žalobě zopakoval důvody své žádosti o mezinárodní ochranu. Kvůli jeho podpoře hnutí LGBTQ+, změně politického režimu i vládnímu angažmá strany SNS již došlo k represí v žalobcově rodině – opakovaně z těchto důvodů fyzicky napadli jeho syna. Žalobce je aktivním podporovatelem opozice vlády. Vládní garnitura povede k návratu mafiánských struktur prorůstajících do státní správy. V důsledku toho dochází k přímému ohrožení života žalobce, pokud se vrátí na Slovensko. Žalobce totiž vystoupil proti mafii. V roce 2020 spolupracoval s orgány činnými v trestním řízení a zásadním podílem přispěl k odsouzení několika členů tzv. seredské drogové mafie. Vystupoval v pozici tzv. utajeného svědka.
6. Osoby, k jejichž odsouzení přispěl, jsou nadále ve výkonu trestu a mají kontakt s osobami pohybujícími se na svobodě, napojenými na státní složky. Jak v policii, tak i v kruzích nejvyšší politiky. Tyto osoby již identifikovaly žalobce jako osobu utajeného svědka v jejich věci a chtějí se pomstít. Slovensko nemůže žalobci garantovat standardní úroveň ochrany práv. V případě návratu a výkonu trestu odnětí svobody dojde v krátké době k jeho „nehodě“. Rozhodnutí žalovaného je nepřezkoumatelné, protože žalovaný opomenul udělení doplňkové ochrany.
7. Žalovaný také odmítl ve věci jednat s ustanoveným obhájcem (jeho substitutem), protože neměl řádné zmocnění. Žalovaný se přitom nezabýval otázkou šíře zmocnění obhájce podle § 41 trestního řádu). Obhájce má mj. poskytovat obviněnému potřebnou právní pomoc a je oprávněn podávat za něho žádosti, aniž by tato úprava byla výslovně omezena striktně na

řízení podle trestního řádu. To by fakticky vedlo ke znemožnění přezkumu jednání státních orgánů v trestních věcech.

8. Žalovaný dále upřel žalobci ve věci možnost jednat v rodném jazyce, protože nedostal tlumočníka. Snaží se to omluvit dlouhodobým pobytem žalobce v Česku. Žalobce však není osobou práva znalou. Obsah listin vyhotovených třetí osobou po řádném vysvětlení ve slovenském jazyce (plná moc k podání žádosti o mezinárodní ochranu) nemá relevanci.
9. Žalobci reálně hrozí újma na životě i zdraví v případě předání orgánům Slovenské republiky. Za takové situace by nemělo mít přednost formální hledisko podle Aznarova protokolu. Podle veřejně dostupných informací se řízení podle čl. 7 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii vůči Slovenské republice aktivně zvažuje.

IV. Vyjádření žalovaného

10. Žalovaný neměl podle Aznarova protokolu důvod, proč nepovažovat Slovenskou republiku za bezpečnou zemi původu. Podle § 23 odst. 2 písm. d) zákona o azylu se v těchto věcech ani neprovádí pohovor. Podle § 10a odst. 2 zákona o azylu se v případě nepřipustných žádostí dále neposuzuje, zda žadatel splňuje důvody pro udělení azylu či doplňkové ochrany.
11. K procesním námitkám žalobce žalovaný poukázal na poučení, kterého se žalobci ve vztahu k možnosti zastupování dostalo, i na jeho postup, z něhož vyplývá, že si této možnosti byl prokazatelně vědom. Přesto žalobce nikoho k zastupování své osoby (s výjimkou podání žádosti) v řízení o udělení mezinárodní ochrany nezmocnil, ač tuto možnost měl a věděl o ní. Předložené zmocnění k podání žádosti neopravňovalo k zastupování ve správním řízení v širším rozsahu nad rámec tohoto konkrétního úkonu. Stejně tak ani substituční plná moc udělená obhájkyní, která byla žalobci ustanovena v trestním řízení krajským soudem podle trestního řádu, nemohl správní orgán akceptovat jako náhradu plné moci, udělované podle § 33 správního řádu. Žalovaný výslovně poukazuje na usnesení o ustanovení obhájce. O vadě podání žalovaný substitučně zmocněného obhájce informoval a vyzval ho k jejímu odstranění. Žalovaný tak odmítá, že by se šíří zmocnění žalobcova právního zástupce dostatečně nezabýval.
12. K otázce tlumočníka žalovaný poukazuje na § 16 správního řádu. Vycházel ze sdělení samotného žalobce, že tu žije od roku 2012 a má tu zaměstnání, z čehož logicky dovodil, že žalobcova znalost českého jazyka mu postačuje k tomu, aby správnímu řízení plně porozuměl. Žalobce se mohl vyjadřovat ve slovenštině, popřípadě mohl využít možnosti právního zastoupení. V žalobě pak neuvádí žádné konkrétní skutečnosti, které by nasvědčovaly tomu, že byl v důsledku tvrzené neschopnosti pasivní komunikace v češtině skutečně zkrácen na svých právech.

V. Posouzení věci krajským soudem

Námítka týkající se věcné odůvodněnosti žádosti žalobce o mezinárodní ochranu

13. Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu plyne, že je-li žadatelem o mezinárodní ochranu občan členského státu EU, může Česká republika zvažovat jeho žádost o udělení mezinárodní ochrany nebo tuto přijmout k dalšímu zpracování jen v případech uvedených v Aznarově protokolu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 4. 2020, č. j. 1 Azs 43/2020-24, č. 4042/2020 Sb. NSS, body 14 a 15). Ten je s ohledem na čl. 51 Smlouvy o Evropské unii její integrální součástí. Státy EU se podle něj navzájem považují za bezpečné země původu. Jen výjimečně může členský stát zvážit nebo přijmout k dalšímu

zpracování žádost o azyl podanou občanem jiného členského státu. Může se tak stát v následujících případech:

- a) jestliže se členský stát, jehož příslušníkem je žadatel, rozhodne poté, co vstoupí Amsterodamská smlouva v platnost, využívat článku 15 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, přijmout opatření, která se na jeho území odchyľují od povinností vyplývajících z úmluvy;
- b) jestliže bylo zahájeno řízení podle čl. 7 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii a Rada nebo případně Evropská rada o něm ještě nerozhodla s ohledem na členský stát, jehož je žadatel příslušníkem;
- c) jestliže Rada přijala rozhodnutí podle čl. 7 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii s ohledem na členský stát, jehož je žadatel příslušníkem, nebo jestliže Evropská rada přijala rozhodnutí podle čl. 7 odst. 2 uvedené smlouvy s ohledem na členský stát, jehož je žadatel příslušníkem;
- d) jestliže členský stát s ohledem na žádost státního příslušníka jiného členského státu o azylu rozhodl jednostranně; v takovém případě bude Rada neprodleně informována; při zkoumání žádosti se vychází z domněnky, že žádost je zjevně neodůvodněná, aniž je jakýmkoli způsobem ohrožena rozhodovací pravomoc členského státu.

14. Pro možnost zvažovat udělení mezinárodní ochrany občanu jiného členského státu by tedy bylo nutné objektivní nastoupení některého z případů ad a) až d). Případné naplnění některé z výjimek přitom nelze zkoumat individuálně, na základě tvrzení o zásahu do subjektivních práv jednotlivce a s ohledem na postup členského státu v konkrétním případě (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 7. 2006, č. j. 3 Azs 259/2005-42, či usnesení tohoto soudu ze dne 28. 2. 2007, č. j. 3 Azs 180/2006-64, ze dne 31. 8. 2011, č. j. 4 Azs 18/2011-81).
15. Tyto požadavky primárního práva EU pak zákon o azylu promítá do § 10a odst. 1 písm. a), podle kterého *je žádost o udělení mezinárodní ochrany nepřijatelná, byla-li podána občanem Evropské unie, který nesplňuje podmínky stanovené právem Evropské unie*. Zde zákon o azylu odkazuje právě na Aznarův protokol. Ustanovení § 10a odst. 2 zákona o azylu pak stanoví, *že je-li žádost o udělení mezinárodní ochrany nepřijatelná, neposuzuje se, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany splňuje důvody pro udělení azylu nebo doplňkové ochrany*. Podle § 25 písm. i) zákona o azylu *se řízení zastaví, jestliže je žádost o udělení mezinárodní ochrany nepřijatelná*. Důsledkem podání žádosti občanem některého z členských států EU, pokud nenastane žádný z případů, na které pamatuje Aznarův protokol, je tedy zastavení řízení bez meritorního pojednání žádosti.
16. Je nepochybné, že v případě Slovenska žádná z okolností uvedených v Aznarově protokolu naplněna nebyla. Slovensko je tedy třeba považovat za bezpečnou zemi původu. Ve vztahu k občanům Slovenské republiky obdobně rozhodl např. Městský soud v Praze rozsudek ze dne 26. 7. 2019 č. j. 4 Az 26/2019-73, či Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 4. 9. 2017, č. j. 62 Az 12/2017-18. Žalovaný postupoval naprosto správně, pokud shledal žádost žalobce za nepřijatelnou a řízení o ní zastavil. Všechny meritorní námitky žalobce proto nejsou důvodné.

Námitky týkající se procesního postupu žalovaného

17. Pokud jde o procesní námitky žalobce, taktéž nejsou důvodné. Ve vztahu k právu na tlumočníka je třeba vyjít z čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, podle kterého platí, že „[k]do prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočníka.“

Toto právo pak na zákonné úrovni provádí § 16 správního řádu, podle jehož prvního odstavce se v řízení „jedná a písemnosti se vyhotovují v českém jazyce. Účastníci řízení mohou jednat a písemnosti mohou být předkládány i v jazyce slovenském.“ V odst. 3 § 16 dodává: „Každý, kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočníka zapsaného v seznamu tlumočnicků, kterého si obstará na své náklady. V řízení o žádosti si žadatel, který není občanem České republiky, obstará tlumočníka na své náklady sám, nestanoví-li zákon jinak.“ Ustanovení § 22 odst. 2 a 3 zákona o azylu pak stanoví, že žalovaný účastníku řízení ve věci mezinárodní ochrany poskytne bezplatně tlumočníka na úkony, ke kterým byl ministerstvem předvolán nebo vyzván. Účastník řízení je přitom oprávněn přizvat si na své náklady tlumočníka podle své volby.

18. Soud nejprve podotýká, že pokud § 16 odst. 1 správního řádu hovoří o možnosti účastníků řízení jednat a předkládat písemnosti ve slovenštině, pak jde o právo, nikoliv povinnost. Teoreticky je tedy možné i občanovi Slovenské republiky ustanovit tlumočníka. Současně však podle soudu lze u osob ovládajících slovenštinu pracovat s jistou vyvratitelnou domněnkou, že rozumí češtině a jazyku řízení vedeného v České republice. Tuto domněnku žalobce ovšem nevyvrátil.
19. Soud souhlasí s postojem žalovaného, že žalobce sám podle svých slov v Česku dlouhodobě žil a pracoval tu. Ve správním řízení sice při poskytnutí údajů a uvedl, že by chtěl tlumočníka, protože nerozumí „právním úkonům“. Při seznamování se s podklady pak odmítl, aby se k nim vyjádřil, mj. proto, že u toho neměl tlumočníka. Podle soudu to však byla účelová tvrzení s cílem oddálit jeho předání na Slovensko. V žalobě (ani právě při seznámení s podklady) žalobce netvrdil, čemu konkrétně a v jakých přesně aspektech – čistě jazykově – nerozuměl dění v řízení před žalovaným. Samotná žaloba naopak prokazuje, že meritu věci porozuměl dobře. Soud proto souhlasí se žalovaným, že žalobce neuvádí žádné konkrétní skutečnosti, které by nasvědčovaly tomu, že byl v důsledku tvrzené neschopnosti pasivní komunikace v češtině skutečně zkrácen na svých právech.
20. Námitky žalobce na porušení práva na tlumočníka proto nejsou důvodné.
21. Pokud pak jde o námitku, že žalovaný nejednal s jeho ustanoveným obhájcem (jeho substitutem), pak ze spisu plyne, že trestní soud ustanovil v trestním řízení žalobci obhájkyň Mgr. Lucii Štursovou (dne 21. 3. 2023). Ta poté udělila substituční plnou moc „v rozsahu ustanovení obhájce (...) v trestní věci vedené proti“ žalobci panu Mgr. J. M. Ve spise je poté klientský pokyn žalobce k podání žádosti o mezinárodní ochranu. Tu dne 15. 1. 2024 Mgr. M. podal. Dne 24. 1. 2024 ho však žalovaný poučil o nedostatku zmocnění ve smyslu § 33 správního řádu, protože substituční plná moc pokrývala jen rozsah ustanovení obhájce. Na to dne 5. 2. 2024 reagoval podáním nové žádosti, ve které odkazoval na § 41 trestního řádu, podle kterého má obhájce obviněnému poskytovat potřebnou právní pomoc a může za něj podávat žádosti. Přílohou tohoto podání pak byla plná moc žalobce udělená Mgr. M. „k podání mé osobní žádosti o udělení mezinárodní ochrany – advokát slouží jako odesílatel žádosti.“
22. Soud nejprve nesouhlasí s výkladem, že by ustanovení obhájce v trestním řízení přesahovalo rámec samotného trestního řízení a že by tedy obhájce mohl bez dalšího poskytovat právní pomoc i ve správním řízení, nebo také v soudním řízení správním či v občanskoprávním řízení. Jak uvádí § 1 odst. 1 věta první trestního řádu, jeho účelem je upravit postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni. Součástí tohoto spravedlivého potrestání je zajištění obhájce,

pokud jsou k jeho ustanovení zákonné důvody. Trestní řád proto nemá „širší záběr“ než je právě trestní řízení. To platí i pro výklad § 41 trestního řádu. A pokud pak žalobce udělil Mgr. M. i plnou moc, tak ta sama podle svého obsahu omezuje zmocnění Mgr. M. jen k podání žádosti o mezinárodní ochranu. Mgr. M. měl být jen odesílatelem žádosti. Žalovaný tedy i v tomto aspektu postupoval správně. Nejednal s někým, s kým nemohl za dané procesní situace jednat.

23. Námitky žalobce, že nejednal se substitutem ustanovené obhájkyň, proto také nejsou důvodné.

VI. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

24. Krajský soud posoudil žalobní námitky jako nedůvodné. Proto žalobu zamítl.
25. Neúspěšný žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady řízení nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno dne 20. května 2024

Martin Kopa, v. r.
samosoudce